

TALOUSNEUVOSTO

12.2.2014

Kokousmuistio 1/2014

Aika 12.2.2014 klo 8.00–9.30

Paikka Valtioneuvoston juhlahuoneisto

Läsnä Katainen Jyrki, puheenjohtaja
Arhinmäki Paavo
Häkämies Jyri
Ihalainen Lauri
Järventaus Jussi
Liikanen Erkki
Lyly Lauri
Marttila Juha
Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka
Niinistö Ville
Palola Antti
Penttilä Risto E.J.
Urpilainen Jutta
Virkkunen Henna
Gurría Angel (at)
Heinonen Olli-Pekka (at)
Hetemäki Martti (at)
Mello Luis de (at)
Salmimies Okko-Pekka (at)
Turunen Joonas (at)
Åkerholm Johnny (at)
Sinko Pekka (s)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 8.00 ja totesi asialistalla olevan OECD:n Suomen maakatsauksen, josta alustaa OECD:n pääsihteeri Angel Gurría. Myöhemmin samana päivänä julkaistava katsaus oli toimitettu jäsenille etukäteen kokouskutsun mukana.

Finanssipolitiikan linjauksia pohtineen ekonomistiryhmän muistio jaettiin kokouksessa pöydälle. Pääministeri totesi toivovansa muistion avaavan laajapohjaisen keskustelun finanssipolitiikan lähivuosien linjauksista. Asiaan palataan seuraavassa talousneuvoston kokouksessa.

Johdatuksena päivän aiheeseen pääministeri totesi OECD:n olevan Suomelle arvokas kumppani etsittäessä ratkaisuja taloutemme haasteisiin. Suomella on paljon rakenteellisia vahvuuksia, mutta myös haasteita kuten väestön ikääntyminen ja meneillään oleva teollinen rakennemuutos. Yliopistojen uusi rooli innovaatioiden keskipisteenä on esi-merkki kehityksestä, jollaista tarvitaan vastaukseksi hidastuvan kasvun haasteeseen ja talouden uudistamiseen. Samalla on kuitenkin huolehdittava luottamuksen säilymisestä

julkisen talouden kestävyYTEEN. Tämä on vaikea yhtälö, jonka ratkaisemiseksi on syytä ottaa oppia ja etsiä parhaita ratkaisuja myös muista maista.

2 Suomen maakatsaus

Angel Gurría totesi globaalien talouden vahvistumisen olevan nyt erityisen tärkeää Suomen kaltaisille pienille avoimille talouksille. Vaikka kansainvälisesti katsoen taantuman pahin vaihe on takana, kasvu on edelleen hyvin hataralla pohjalla ja erityisesti ns. nousuvat taloudet ovat vaikeuksissa. OECD:n tuoreet indikaattorit osoittavat kuitenkin, että kasvu on vahvistumassa kaikissa tärkeimmissä kehittyneissä maissa, joskin euroalueella kehitys on vain maltillista. Kaikkialla tarvitaan rakenteellisia uudistuksia, koska finanssi- ja rahapolitiikan liikkumavara on rajallinen.

Suomen vahvuus rakenteellisten uudistusten aikaansaamisessa on vahva keskinäinen luottamus, josta yhtenä osoituksena on saavutettu maltillinen tuloratkaisu ja hallituksen rakenneohjelma. Suomella on kuitenkin edessään poikkeuksellisen suuria haasteita, joihin vastaaminen edellyttää vieläkin kunnianhimoisempia uudistuksia uusien kasvualojen synnyttämiseksi. OECD on valmis osaltaan auttamaan Suomea tässä työssä.

Reformejä tarvitaan erityisesti rakenteellisen työttömyyden alentamiseen, väestön ikääntymiseen vastaamiseen sekä paikallishallinnon tehokkuuden lisäämiseen. Työmarkkinoilla harkittavia keinoja ovat mm. nuorisotakuu, työvoimapolitettien vahvistamien ja panostukset osaamiseen. Myös synnytysikäisten naisten työhön osallistumisen rohkaisemiseen ja sukupuolten välisen palkkaeron supistamiseen tulisi kiinnittää huomiota.

Nopeasti kasvavien eläkemenojen hillitsemiseksi olisi syytä harkita joustavan eläkeiän alarajan asteittaista kohottamista ja kytkemistä eliniän odotteeseen sekä osaaikaeläkkeestä ja työttömyysturvan lisäpäivistä luopumista. Eläkepolitiikkaa tulisi täydentää toimilla, jotka tehostavat iäkkäämpien työntekijöiden integroitumista työvoimaan, vähentävät ikäsyrrjintää ja edistävät elinikäistä oppimista. Ikääntyminen tulisi nähdä myös mahdollisuutena kehittää uusia, erityisesti ikäihmisille suunniteltuja tuotteita ja palveluita, joissa Suomi voisi olla edelläkävijä.

Kansainvälisten havaintojen perusteella optimaalinen kuntakoko on 20 000–250 000 asukasta, mikä on huomattavasti korkeampi kuin Suomessa keskimäärin. Kuntatalouden tehostamiseksi tulisi pyrkiä kuntakoon kasvattamiseen yhdistymisten avulla tai vaihtoehtoisesti harkita niiden tehtävien siirtämistä suuremmille yksiköille.

3 Keskustelu

Alustuksen pohjalta käydyssä keskustelussa todettiin mm. että on usein vaikeampaa toteuttaa rakenteellisia uudistuksia kuin välittömiä sopeutustoimia. Syynä on rakenteellisten uudistusten monimuotoisuus: Vaihtoehtoja on paljon ja kaikille löytyy aina vastustusta. Rakenteellisten uudistusten toteuttamiseksi on tärkeää kommunikoida ja perustella ne huolellisesti, koska positiiviset vaikutukset näkyvät vasta viipeellä. Rakenteellisten uudistusten vaikutuksia on myös usein vaikea kvantifioida, koska ne ovat epäsuoria ja tulevat kasvun kautta.

Maaraportin tilannekuvaa ja suosituksia pidettiin yleisesti ottaen oikeansuuntaisina, joskin yksityiskohdista tuotiin esiin myös jonkin verran eriäviä näkemyksiä ja painotuksia. Todettiin muun muassa, ettei aikuisväestön osaamisen tila ja näkymät ole välttämättä niin hyviä kuin vertailuraporttien pohjalta saattaisi olettaa. Vaihtosuhteen heikkenemi-

nen on yksi keskeinen ongelma, johon OECD:n raportissa ei juuri kiinnitetä huomiota. Julkinen sektori on Suomessa paisunut liian suureksi suhteessa talouden kokoon. Julkisen talouden tasapaino on kuitenkin sen verran hyvä, että pakkoa hätäratkaisuihin ei ole vaan sopeuttaminen voidaan tehdä harkiten. OECD:n makroennusteet ovat viime vuosina yliarvioineet toteutuneen kasvun eli olleet liian optimistisia. Myös tuorein OECD:n ennuste Suomen osalta on hieman optimistisempi kuin valtiovarainministeriön ennuste, joskaan ero ei ole kovin suuri.

4 Kokouksen päättäminen

Talousneuvoston helmikuun toinen kokous pidetään poikkeuksellisesti tiistaina 25.2.2014 klo 11.30–13.30. Aiheena on "Talousnäkymät ja talouspolitiikan linjaukset". Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.30.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri